

НЕПОВНОЛІТНІ ІЗ СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНОЮ ПОВЕДІНКОЮ ЯК ОБ'ЄКТИ ПРОФІЛАКТИЧНОГО ОБЛІКУ МІЛІЦІЇ

Прохорова І.О., викладач

Запорізький юридичний інститут

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

У статті здійснюється характеристика ознак та властивостей неповнолітніх осіб із суспільно небезпечною поведінкою, а також проаналізовано ситуацію у сфері ведення їх профілактичного обліку.

Ключові слова: неповнолітні, суспільно небезпечна поведінка, індивідуальна профілактика, профілактичний облік, правоохоронні органи.

Прохорова И.А. НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИЕ С ОБЩЕСТВЕННО ОПАСНЫМ ПОВЕДЕНИЕМ КАК ОБЪЕКТЫ ПРОФИЛАКТИЧЕСКОГО УЧЁТА МИЛИЦИИ / Запорожский юридический институт Днепропетровского государственного университета внутренних дел, Украина

В статье характеризуются признаки и свойства несовершеннолетних лиц с общественно опасным поведением, а также анализируется ситуация в сфере ведения их профилактического учёта.

Ключевые слова: несовершеннолетние, общественно опасное поведение, индивидуальная профилактика, профилактический учёт, правоохранительные органы.

Prohorova I.A. MINORS WITH SOCIALLY DANGEROUS BEHAVIOR AS OBJECTS OF PREVENTIVE ACCOUNTING OFFICERS / Zaporizhzhia law institute of Dnepropetrovsk state university of internal affairs, Ukraine

Article characteristics and properties of minors with a public health hazard the scenery, as well as analyze the situation in keeping their preventive accounting.

Key words: minors, socially dangerous behavior, individual prevention, preventive accounting, law enforcement agencies.

Законодавець, прийнявши низку нормативних актів адміністративно-правового характеру, вважає доцільною діяльність зі здійснення міліцією профілактичного обліку певних категорій осіб з делінквентною поведінкою. Наприклад, у п.4 ст.11 Закону України «Про міліцію» зазначено, що міліції для виконання покладених на неї обов'язків надається право виявляти і вести облік осіб, які підлягають профілактичному впливу на підставі і в порядку, встановленому законодавством. Відповідно до п.13 ст.11 цього Закону, міліція має право вести профілактичний облік правопорушників в обсязі, структурі й порядку, що визначаються завданнями, покладеними на міліцію. І хоча законодавець в одному випадку оперує терміном «облік осіб, які підлягають профілактичному впливу», а в іншому – терміном «профілактичний облік», видається, що це одне й те ж правове явище, яке на практиці називається «індивідуальний профілактичний облік», причому облік адресний, персоналізований [1, 98].

Окремими аспектами та проблемними питаннями, пов'язаними зі здійсненням індивідуально-профілактичних заходів, у тому числі і профілактичного обліку, займалися такі вчені: О.Б. Андрєєва, Є.О. Безсмертний, О.Ф. Бобильов, О.В. Горбач, Ю.А. Калмиков, А.І. Каплунов, В.В. Капшин, Т.О. Коломоець, А.Т. Комзюк, О.М. Литвинов, Н.В. Лесько, В.М. Луцишин, Ю.С. Назар, С.С. Овчинський, О.А. Петренко, О.С. Фролов, Л.Г. Чистоклетов та інші. Але, на жаль, на сьогодні це явище не розглядалось комплексно та потребує наукового дослідження.

Актуалізацію та значимість профілактичного обліку в системі адміністративної діяльності органів внутрішніх справ (далі – ОВС) України слід визначати, відштовхуючись від специфіки його об'єктів. До числа останніх належать фізичні особи, яким притаманні специфічні девіантні властивості поведінки, що стають підставами застосування до них цієї адміністративної процедури.

До широкого кола об'єктів профілактичного обліку можемо віднести осіб, які страждають психічними розладами й представляють небезпеку для себе та оточуючих, хронічних алкоголіків, наркоманів, неповнолітніх із суспільно небезпечною поведінкою, раніше засуджених та тих, хто перебуває під адміністративним наглядом міліції, а також осіб, які скоюють насилля в сім'ї.

Зазначені категорії осіб характеризуються своєрідними специфічними рисами, що у своїй єдності дають можливість провести їх розмежування та групувати за окремими критеріями.

Надання пріоритетного значення якійсь окремій групі є недоречним, адже комплексного підходу потребують вони всі.

Для якісної реалізації індивідуального профілактичного впливу на них, у тому числі за допомогою ведення обліків, важливого значення набуває наявність достатньої кількості знань про сутність та особливості кожної із наведених вище груп. Ці знання можна отримати шляхом характеристики та аналізу їхніх ознак, а також встановлення об'єктивних й суб'єктивних причин та умов, що дають підстави поставлення особи на профілактичний облік.

З огляду на вищезазначене, хотілося б приділити увагу характеристиці ознак та властивостей неповнолітніх осіб із суспільно небезпечною поведінкою, а також проаналізувати ситуацію у сфері ведення їх профілактичного обліку. Саме в цьому полягатиме мета статті.

Як зазначає Ю.І. Ковальчук, «сьогодні, коли відбуваються масштабні й швидкі процеси соціально-економічних і політичних змін у суспільстві, особливо важко доводиться молодим з їх ще не сталим світоглядом, рухомою системою цінностей. Уявлення неповнолітнього про мораль і право внаслідок вікових причин перебувають на вербальному рівні, не стали свідомими, тим більше автоматичними регуляторами його поведінки.

Увага до підлітків, молоді в даний час має бути значно підвищена, особливо в плані запобігання правопорушенням та злочинам, оскільки негативні процеси, що відбуваються в соціально-економічній, соціокультурній та морально-психологічній сферах, є несприятливими для особи, насамперед неповнолітнього, молодіжного віку» [2, 111].

Саме досягнення певного віку є юридичною підставою визнання особи неповнолітньою. Слід погодитись із позицією О.В. Горбач, яка, спираючись на законодавство України, до неповнолітніх відносить осіб, «які не досягли 18 років, тобто віку, з досягненням якого закон пов'язує настання повної дієздатності» [3, 66].

Визначальним є те, що, враховуючи властивість неповнолітньої особи на певному етапі життя набувати здатності усвідомлювати явно протиправний характер своїх діянь (дії або бездіяльності), законодавець за вчинення цих діянь передбачає притягнення до відповідальності навіть осіб, які не досягли 18 років, тобто є неповнолітніми. Зокрема, згідно зі ст.12 Кодексу України про адміністративні правопорушення [4], до адміністративної відповідальності можуть притягатися особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення 16 років.

Дещо відрізняється в цьому сенсі Кримінальний кодекс України, який у ст.22 [5] встановлює загальний вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність – 16 років та зменшений вік – 14 років вчинення деяких злочинів.

Отже, законодавець не пов'язує настання відповідальності за протиправні діяння із досягненням особою повноліття, чим дає підстави виділення окремої категорії правопорушників, а саме неповнолітніх. У зв'язку з цим виникає ціла система інститутів та норм права, що встановлюють та регулюють суспільні відносини у сфері притягнення до відповідальності неповнолітніх, а також правоохоронних органів, що покликані здійснювати профілактичні заходи та реалізовувати принцип невідворотності відповідальності за порушення закону, у тому числі неповнолітніми.

З огляду на це, вдалою видається думка Н.В. Леська, який вказує на те, що «правопорушення неповнолітніх – небезпечне соціальне явище, оскільки через такі правопорушення виникає чимало серйозних проблем. Адже, по-перше, не відбувається формування особистості неповнолітнього; по-друге, суспільство зазнає значних витрат трудових і матеріальних ресурсів, бо лише третина неповнолітніх повертається до повноцінного суспільного життя; по-третє, підвищується рівень рецидивності злочинності, тому що дві третини рецидивістів почали свій злочинний шлях ще до досягнення повноліття [6, 192].

Ситуація та тенденція її розвитку, що мають місце в Україні, на сучасному етапі не дають підстав очікувати райдужних перспектив. Живильним середовищем для правопорушників залишається наркоманія та пияцтво. На фоні девальвації моральних та загальнолюдських цінностей стрімко відроджуються кримінальні традиції та звичаї, які активно впроваджуються

в молодіжне середовище, особливо підліткове. Зростає кількість правопорушень серед дівчат-підлітків, у тому числі проституція [2, 111].

Як зазначають вчені, за останні роки відбулися суттєві зміни в психофізіологічному та соціальному розвитку неповнолітніх, що у свою чергу вплинуло на мотивацію їхньої поведінки, у тому числі й злочинної. Якщо в минулому столітті злочини проти власності вчинялися переважно з мотивів солідарності з друзями, у зв'язку з бажанням самоствердження, то сьогодні домінуючою є корислива мотивація. Для насильницької злочинності неповнолітніх останнім часом характерними є елементи жорстокості, знущання над жертвою, використання вогнепальної та холодної зброї, психотропних та сильнодіючих речовин. Неповнолітні злочинці – це переважно особи з антисоціальною спрямованістю і схильні до стійких стереотипів антисоціальної поведінки [7, 117].

У зв'язку з цим доцільним є визначення в загальному вигляді причин та умов, що впливають на формування суспільно небезпечної поведінки в неповнолітніх. Адже якісне їх встановлення дає змогу вдосконалювати та підвищувати якість профілактичної роботи.

Дослідники вказують на наявність певного причинного комплексу особи неповнолітнього правопорушника, до якого належать такі чинники:

- 1) соціальні (нестабільність суспільства, несприятлива соціально-психологічна атмосфера в ньому, соціальна невизначеність тощо);
- 2) політичні (відсутність розвинутої демократії, корумпованість);
- 3) ідеологічні (відсутність ідейності, бездуховність);
- 4) моральні;
- 5) економічні;
- 6) соціально-побутові та інші [7, 118-119].

До числа окремих тенденцій, що складаються під впливом соціально-психологічних чинників, відносять:

- втрату загальноновизнаних людських ідеалів у сфері соціального життя;
- втрату поваги та довіри до правоохоронних органів;
- нетерпимість;
- пияцтво, наркоманію, токсикоманію;
- правовий нігілізм [8, 139].

Зі свого боку, хотілося б додати, що суспільно небезпечну поведінку неповнолітніх зумовлює також «сліпота» та «глухість» органів державної влади щодо вирішення багатьох нагальних потреб неповнолітніх у нашій країні.

Таким чином, все вищезазначене вказує на необхідність реалізації якісної політики у сфері профілактики не тільки правопорушень, але й суспільно небезпечної поведінки неповнолітніх загалом.

Діяльність із профілактики правопорушень неповнолітніх характеризується специфічними особливостями, що дозволяють розглядати її як самостійну підсистему профілактики.

Такими особливостями є:

- а) важливість статусу неповнолітнього як об'єкта індивідуального профілактичного впливу;
- б) особливості в генезисі та мотивації скоюваних неповнолітніми правопорушень, обумовлені специфікою їх виховання та життєдіяльності;
- в) особливості застосування профілактичних заходів, які у більшості випадків мають також виховну мету;
- г) наявність суб'єктів профілактики, зорієнтованих саме на попередження правопорушень неповнолітніх [9, 262-263].

У зв'язку з цим неабиякого значення набуває саме індивідуальна профілактика, але це не означає, що всі інші більш загальні рівні профілактики не є важливими. Значимість індивідуальної профілактики пояснюється тим, що повсякчас реалізація профілактичних заходів, наприклад, на загальнодержавному рівні, є більш складною та в деяких випадках навіть неможливою, натомість індивідуальна профілактика впливає безпосередньо на кожного окремого правопорушника та при якісному підході видається більш дієвою та результативною.

До заходів індивідуальної профілактики Л.Г. Чистоклетов відносить:

- суспільне роз'яснення небезпечності поведінки правопорушення та усне попередження про неприпустимість протиправних дій;
- офіційне застереження про неприпустимість протиправної поведінки;
- профілактичний облік в ОВС і здійснення у зв'язку з цим різних заходів;
- адміністративний нагляд ОВС [10, 100-101].

Слід зазначити, що метою індивідуальної профілактики є позитивна корекція особистості, що тягне за собою зміни її поведінки з антигромадської до лояльної, схвалюваної суспільством.

Досягнення цієї мети потребує вирішення конкретних завдань:

- 1) виявлення осіб, поведінка яких свідчить про реальну можливість вчинення злочинів;
- 2) оперативно-профілактичний вплив на виявлені організовані групи і злочинні організації, які займаються злочинною діяльністю та їх членів;
- 3) вивчення соціально-психологічних особливостей цих осіб, а також зовнішніх джерел негативного впливу;
- 4) прогнозування імовірності скоєння особами антигромадських і протиправних дій різної ваги й актуальності;
- 5) планування з урахуванням суспільної небезпеки особистості заходів індивідуальної профілактики, у тому числі оперативно-розшукових;
- 6) застосування позитивних заходів впливу та корекції [11, 317-318].

Отже, як бачимо профілактичний облік визнається одним із важливих заходів індивідуальної профілактики, що безпосередньо застосовується також до неповнолітніх осіб із суспільно небезпечною поведінкою.

Як зазначає Л. Чистоклетов, необхідність взяття на адміністративний профілактичний облік визначається стосовно кожної особи індивідуально, з урахуванням характеру і ступеня суспільної небезпечності чи шкоди їх попередньої та нинішньої протиправної поведінки.

На профілактичний облік в ОВС може бути взято особу віком не менше 14 років. Рішення про взяття на облік особи з такого віку повинно прийматися за участю служби в справах дітей за місцем проживання особи з відома батьків [10, 101].

Вирішальну роль у проведенні індивідуальної профілактики протиправної поведінки неповнолітніх загалом та у веденні профілактичного обліку відіграють такі підрозділи ОВС, як кримінальна міліція у справах дітей та дільничні інспектори міліції.

Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом МВС від 11.11.2010 № 550, передбачає діяльність дільничних інспекторів міліції у сфері ведення профілактичного обліку, тобто комплексу заходів щодо запобігання, попередження, фіксації та припинення протиправних дій, а також взяття на облік та накопичення відомостей щодо категорії осіб, які проживають на адміністративній дільниці та підлягають контролю з боку дільничного інспектора міліції.

Що стосується кримінальної міліції у справах дітей, то згідно зі ст. 5 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.01.1995 р. цей підрозділ зобов'язаний вести облік правопорушників, що не досягли 18 років, у тому числі звільнених зі спеціальних виховних установ, з метою проведення профілактичної роботи,

інформувати відповідні служби у справах дітей стосовно них. Це стосується і неповнолітніх правопорушників, які потребують медичної допомоги.

У свою чергу Постанова Кабінету Міністрів України «Про створення кримінальної міліції у справах дітей» від 05.07.1995 №502 у п. 2 визначає перелік категорій дітей, які ставляться на профілактичний облік, а саме: звільнених з місць позбавлення волі; засуджених, але стосовно яких виконання вироку про позбавлення волі відстрочено, а також засуджених умовно або до виправних робіт; обвинувачуваних у вчиненні злочинів і не взятих під варту в період попереднього слідства; які вчинили злочин, але звільнені від кримінальної відповідальності у зв'язку із застосуванням заходів громадського впливу, акта про амністію, до яких застосовано примусові заходи виховного характеру, а також тих, які вчинили суспільно небезпечні дії до досягнення віку, з якого настає кримінальна відповідальність; звільнених зі спеціальних навчально-виховних закладів; яким лікувальними закладами встановлений діагноз «наркоманія».

Також кримінальна міліція у справах дітей надсилає до відповідних служб у справах дітей відомості про дітей, які повернулися із загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації, вчинили правопорушення, за яке застосовано заходи громадського впливу або адміністративне стягнення, вживають спиртні напої або допускають немедичне вживання наркотичних та одурманюючих засобів, віком до 16 років систематично самовільно залишають сім'ю, самовільно залишають спеціальні навчально-виховні заклади, для взяття їх на облік та проведення з ними профілактичної роботи, а також інформує зазначені служби про необхідність застосування до них заходів впливу або захисту.

Загалом, поставлення на профілактичний облік неповнолітніх зі суспільно небезпечною поведінкою є поширеним явищем. Так, на обліках в ОВС перебуває понад 22 тис. неповнолітніх, які вчиняють правопорушення, схильні до вживання алкоголю, наркотичних та психотропних речовин. Лише у 2009 році неповнолітніми було вчинено понад 41,5 тис. адміністративних правопорушень, більше 15,4 тис. злочинів. Більшість неповнолітніх, що перебувають на обліку, мають батьків, принаймні хоча б одного з них (табл. 1) [12, 66].

Таблиця 1

Кількість дітей, що перебуває на обліку в ОВС	2008 рік	2009 рік	6 міс. 2010
Загальна кількість	27703	22360	22192
у віці 14-16 років	10150	8586	8628
у віці 16-18 років	12782	10463	10586
не мають батьків	986	829	834
мають одного з батьків	8085	6052	6007
проживають у неблагополучних сім'ях	11570	8291	7994

У період перебування осіб на профілактичному обліку можуть досягатися лише найближчі цілі. Такими є недопущення вчинення правопорушень і подолання або нейтралізація основних антигромадських орієнтацій, які можуть призвести до вчинення правопорушень. Кінцева мета – це перевиховання суб'єкта, формування переконань, поглядів, характеристик людей нашого суспільства. Вона визнається досягнутою, якщо особа не через страх, а за переконанням, не порушує законів і норм моралі. Кінцеві цілі досягаються в процесі подальшого виховання громадянина всіма методами, якими володіє суспільство. Конкретні методи і заходи виховного впливу розроблені в педагогіці. У світлі вказаних робіт слід підкреслити, що посадові особи ОВС, здійснюючи профілактичний вплив на індивідів, як правило, досягають найбільшої ефективності, коли вони повною мірою використовують можливості колективів і неформальних груп, які є авторитетними для вихованця. Це обумовлює необхідність розробки спеціальної тактики та методики використання можливостей таких колективів союзників і помічників в індивідуально-профілактичній роботі посадових осіб. Разом із тим в індивідуальній профілактиці застосовуються правові методи впливу [13, 38].

У той же час діяльність ОВС щодо різних аспектів профілактичного обліку дітей не позбавлена окремих недоліків. Про їх наявність зазначають вчені та дослідники цієї проблеми

На жаль, як зазначає В.М. Луцишин, перевантаженість підрозділів КМСД, а в службі дільничних інспекторів проблеми профілактики різного роду правопорушень негативно

впливають на здійснення комплексу заходів, які необхідно вживати до неповнолітніх після взяття їх на профілактичний облік і які спрямовані на перевиховання та виправлення підлітків, що вживають спиртні напої. Практично такі заходи зводяться до формального перебування підлітків на обліку і бесіди з ними та їх батьками. Адміністрація навчальних закладів та громадськість у даний час також приділяють дуже мало уваги роботі в цьому напрямку. Низькій ефективності профілактичної роботи сприяє відсутність правової регламентації такої діяльності [14, 240].

О.Ф. Бобильов говорить про необхідність «обмежити кола суб'єктів, що можуть займатися постановкою на облік, збором інформації стосовно фігурантів, а головне, приймати правове рішення про застосування заходів індивідуального запобігання» [11, 318].

Про доцільність введення єдиної системи показників ефективності проведених адміністративно-правових заходів профілактики правопорушень серед дітей говорить Н.В. Лесько. Оцінювати роботу необхідно не за кількістю дітей, які поставлені на облік, а за кількістю дітей, які виправилися (зняті з обліку) [15, 154].

Окремі дослідники вказують на хибність такої «міліцейської практики»: «при перевірці осіб на причетність до скоєння злочинів у першу чергу перевіряються саме підлітки, які перебувають на профілактичних обліках в органах внутрішніх справ. Таке ставлення певним чином принижує гідність тих осіб, яких необгрунтовано підозрюють у вчиненні злочину. Адже суд, що розглядав справу неповнолітнього, визнав за необхідне дати шанс виправитися або взагалі звільнив від відповідальності. Постійні перевірки таких підлітків на причетність до скоєння злочину негативно впливають на їхню психіку і носять, на нашу думку, дискримінаційний характер. Адже підозрювати підлітка у вчиненні будь-якого правопорушення лише тому, що він вже вчиняв злочини чи правопорушення і тому перебуває на обліку, так само неправомірно, як і тому, що він за національністю ром» [12, 72-73].

Таким чином, можемо зробити висновок про доцільність та певну ефективність ведення профілактичного обліку неповнолітніх із суспільно небезпечною поведінкою. Загальна характеристика неповнолітніх правопорушників дає підстави вважати, що застосування до них такого адміністративно-правового заходу, як профілактичний облік, є необхідною ланкою на шляху виправлення їхньої поведінки з антисоціальної на просоціальну. Аналіз діяльності ОВС у цій царині вказує на наявність окремих недоліків, пов'язаних у першу чергу з неналежним рівнем правового забезпечення профілактичної діяльності, а також надмірною завантаженістю.

У зв'язку з цим можемо стверджувати про значимість профілактичного обліку неповнолітніх осіб з соціально небезпечною поведінкою та необхідність вдосконалення цієї системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фролов О.С. Встановлення видової належності заходу «Профілактичний облік осіб з протиправною поведінкою» / О.С. Фролов, О.А. Петренко, І.О. Прохорова // Вісник Запорізького юридичного інституту ДДУВС. – 2010. – №2. – С. 94–103.
2. Ковальчук Ю. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх / Ю. Ковальчук // Право України. – 2003. – № 6. – С. 111–114.
3. Горбач О.В. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх / О.В. Горбач // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 5. – С. 66–68.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради України. – 1984. – N 51, ст.11-22.
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року №2341-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25 – 26., С.113–120.
6. Лесько Н.В. Профілактична діяльність у сучасних умовах підрозділів кримінальної міліції в справах дітей / Н.В. Лесько // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Збірник наукових праць. – 2010. – №1. – С. 192–201.
7. Мельничок В. Криміналістична характеристика соціально-психологічних та вікових особливостей мотивації криміногенної поведінки неповнолітніх / В. Мельничок // Юридична Україна. – 2008. – №12. – С. 117–121.

8. Абросімова Ю. Загальносоціальні причини та умови злочинності неповнолітніх в Україні / Ю. Абросімова // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 8. – С. 137–140.
9. Назар Ю.С. Взаємодія суб'єктів у профілактиці адміністративних правопорушень, що скоюються неповнолітніми / Ю.С. Назар // Матеріали науково-практичної конференції «Актуальні проблеми профілактики злочинності та правопорушень серед неповнолітніх» (22-23 листопада 2002 р.) – Львів: ЛІВС при НАВС України, 2004. – С. 262–267.
10. Чистоклетов Л.Г. Адміністративна відповідальність неповнолітніх за законодавством України / Л.Г. Чистоклетов // Матеріали науково-практичної конференції «Актуальні проблеми профілактики злочинності та правопорушень серед неповнолітніх» (22-23 листопада 2002 р.) – Львів: ЛІВС при НАВС України, 2004. – С. 96–103.
11. Бобильов О.Ф. Тактичні основи індивідуальної профілактики злочинності / О.Ф. Бобильов // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ : РВВ ДДУВС. – 2006. – Спеціальний випуск №1. – С. 315–320.
12. Дії на захист дітей групи ризику: досвід Польщі, Німеччини та України / Публікація за результатами тристороннього проекту. – 2010. – С. 90.
13. Капшин В.В. Удосконалення структури міліції та її кадрове забезпечення як напрям реформування системи ОВС України / В.В. Капшин // Право і суспільство: науковий журнал. – 2010. – № 5. – С. 35–41.
14. Луцишин В.М. Адміністративно-правові засоби діяльності міліції щодо попередження та припинення алкоголізму і пияцтва неповнолітніх / В.М. Луцишин // Матеріали науково-практичної конференції «Актуальні проблеми профілактики злочинності та правопорушень серед неповнолітніх» (22-23 листопада 2002 р.) – Львів: ЛІВС при НАВС України, 2004. – С. 234–243.
15. Лесько Н.В. Адміністративно-правові заходи профілактики правопорушень серед дітей / Н.В. Лесько // Митна справа. Науково аналітичний журнал. – 2011. – № 1 (73). – С. 149–155.

УДК 347.73

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВО-ПРАВОВИХ САНКЦІЙ ЗА ФІНАНСОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ З ФІНАНСОВО-ПРАВОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Трипольська М.І., аспірант

Класичний приватний університет

Статтю присвячено дослідженню сутності фінансово-правових санкцій. Визначено, що фінансово-правову санкцію можна розглядати як: незамінний елемент охоронної фінансово-правової норми; захід фінансово-правової відповідальності; особливий і крайній захід фінансово-правового примусу. Сформульоване наукове визначення фінансово-правової санкції за фінансове правопорушення у банківській сфері.

Ключові слова: фінансово-правова санкція, фінансово-правова відповідальність, фінансово-правова норма.

Трипольская М.И. ПРАВОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ФИНАНСОВО-ПРАВОВЫХ САНКЦИЙ ЗА ФИНАНСОВЫЕ ПРАВОНАРУШЕНИЯ В БАНКОВСКОЙ СФЕРЕ И ИХ СООТНОШЕНИЕ С ФИНАНСОВО-ПРАВОВОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ / Классический приватный университет, Украина

Статья посвящена исследованию сущности финансово-правовых санкций. Определено, что финансово-правовую санкцию можно рассматривать как: незаменимый элемент охранительной финансово-правовой нормы, меру финансово-правовой ответственности, особенную и крайнюю меру финансово-правового принуждения. Сформулировано научное определение финансово-правовой санкции за финансовое правонарушение в банковской сфере.

Ключевые слова: финансово-правовая санкция, финансово-правовая ответственность, финансово-правовая норма.